

פרשת קרח

טעות אופטית

איני מצליח להבדיל בין שני סוסיי, "סח איכר לחברו, "שניהם זהים בגובה ובמבנה הגוף." החבר נד בראשו: "עצתי לך פשוטה. זנב הסוסים אינו כה חיוני עבורם, תוכל לחותכו לאחד מהם." והזנב נחתך.

לאחר שבוע יצאו שני הסוסים למרעה ובאורח בלתי מוסבר חזרו שניהם קצוצי זנב ואפופי זבובים... "אולי תן לי שוב עצה מה לעשות," ביקש האיכר מרעהו. והלה יעץ לקטום את קצה- אוזנו של אחד הסוסים. מיודענו שב להיות שמח וטוב לב. עד ש... ניחשתם נכון. לאחר זמן מה נקטם אף קצה אוזנו של הסוס השני.

כאן אילפו בינה אחד האנשים הנבונים בכפר: "תמדוד את שניהם מכף רגל ועד רעמה. מסתבר שאחד מהם גבוה מעט מחברו." לאחר יום מתקשר האיכר הנרגש לרעהו: "מצאתי את ההבדל - הסוס השחור גבוה ב-3 ס"מ מהסוס הלבן...."

"וקרח שפיקח היה, מה ראה לשטות זו? עיניו הן טעותו." במילים אלו 'מסביר' רש"י הקדוש את ההיגיון שעמד מאחורי מעשיו של קרח, שראה ברוח הקודש שתצא ממנו שושלת מפוארת של עובדי ד' וחשב בליבו שבשביל אותם צדיקים, שבתוכם שמואל הנביא, יעשה ככל העולה על רוחו ויינצל.

אך מה פשר הביטוי "עיניו הטעותו." קרח לא קרא את המפה נכונה. בשל איזו סיבה?

נעבור לסיפור שהתרחש לפני 115 שנה בעיירה סקאהל שבגליציה (אוקראינה, כיום). בימים שהדי חתונתו של נכד כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א מתחילים לפוג, נזכרנו בסיפור שהתרחש בחתונתו של האדמו"ר הקודם - רבי אהרן מבעלזא, ששופך מעט אור על הלך רוחו של קרח.

וכך היה מעשה: בתקופה שלפני נישואיו הגיעה הודעה מהפריץ הגוי שברצונו לבוא יחד עם הפריצה לאחל מזל טוב ל'ראבין' היהודי ובנו החתן. רבי אהרן לא ידע את נפשו. ביום נישואיו, יום גדול וקדוש של מחילת עוונות, גויה תעבור מול פניו? [כדי לקבל מושגים, נציין שלימים העיד על עצמו שלא ראה מעודו פרצוף של גבר גוי.].

נכנס רבי אהרן לאביו הגדול ותינה צערו בפניו. פתח אביו - האדמו"ר רבי ישכר דב - חומש במדבר בפרשת ציצית והקריא באוזניו: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם." "לכאורה," גם האדמו"ר לבנו, "הסדר צריך היה להיות הפוך 'אחרי עיניכם ואחרי לבבכם.' שכן העין היא זו שרואה בתחילה. זאת ועוד, שכמעט בכל מקום שהוזכרו יחד בתנ"ך העיניים והלב - קדם הלב לעיניים. הלא דבר הוא.

"אלא, ביאורו של עניין, שהתורה מבהירה לנו יסוד בכוחות הנפש: מה שהלב אינו מוכן לראות - העין לא תשזוף."! לדוגמא, כששני שונאים מושבעים, עובדים יחד במקום אחד. בלית ברירה שוהים הם יחד, אבל הם לא יביטו איש בפני רעהו ואפילו לא בטעות.

רבי אהרן יצא מחדר אביו נחוש בדעתו לא לראות את הפריץ, וק"ו את אשתו. בסופו של מאורע, משך רבי אהרן בשרוולו של אביו לפני החופה: "מילא, רצה הגוי להגיע. אבל מדוע הוא מאחר."?! אביו בישר לו שהגוי חלף מזמן מן המקום לאחר שאיחל מזל-טוב והחתן אפילו לא חש בנוכחותו...

פרשת קרח

וכעת לקרח. קרח לא היה טיפש כלל. ברם, הוא החליט בליבו לצאת נגד משה רבינו, ואז ערך הערכת מצב - מה ה'ביטחונות' שיאפשרו לו יציאה כזו בפומבי ואיך הוא ישרוד את זה. הפתרון בדמותם של הצאצאים הקדושים שעתידים לצאת ממנו היה נכון, אבל בלהיטותו לא לקח בחשבון אפשרויות נוספות. כמו האפשרות שבניו יחזרו בתשובה ברגע האחרון, וינצלו מבליעה במעמקי אדמת המדבר.

"עינו הטעתו," כי העין לא רואה מה שהיא מחליטה לראות, אלא מה שרוצה הלב. וכשהלב מאוד מעוניין - העין תראה גם עקום...

זו גם הבנה נוספת מדוע נסמכה פרשת ציצית לפרשת קרח, ללמדנו שהלב הוא החושק והעין כפופה לו. מיד לאחר שהזוהרו בני ישראל לא לתור אחרי הלב והעיניים - עשה זאת קרח בלי למצמץ.

כולנו חכמים, כולנו נבונים. גם קרח פיקח היה, אבל זה לא מנע ממנו לעשות טעויות. כי בשורה התחתונה כולנו יכולים לחפש הבדלים נוספים בין 'סוס שחור לסוס לבן' - לאחר שהחלטנו שהם זהים. מקרח נלמד לעצור ולפשפש היטב בעומקן של החלטותינו, לראות האם אכן המציאות נכונה, או שמא עינינו משכתבות את המציאות לפי פעימות הלב.